

Verslag I'M BINCK Stadslab #3

7 juni 2018, Repro van de Kamp, Den Haag

Behoud van bedrijvigheid en werk, aandacht voor (V)MBO opleidingen- en werk en watergerelateerde bedrijvigheid in de Binckhorst. Als het aan de deelnemers van het derde Stadslab ligt, worden dat de prioriteiten bij de ontwikkelingen van de nieuwe plannen. Met een circulaire maakeconomie, technische deelwerkplaatsen en meer toegang tot het groen en het water, moet de Binckhorst haar karakter kunnen behouden.

Het *derde Stadslab* vindt plaats bij Repro van de Kamp, inmiddels een van de oudste bedrijven in Binckhorst. Hier maken de deelnemers de balans op van de eerste twee sessies op 10 april en 16 mei. Uit gebiedsverkenningen en gesprekken hebben ze een hele overzichtskaart vol waardevolle plekken verzameld: specifiek op de kaart gemarkeerde plekken die als interessant, waardevol, onaantrekkelijk of kans werden gedefinieerd, mogelijkheden en aandachtspunten en een aantal ideeën voor de strategische aanpak van het gebied. Vanavond moeten ze kiezen wat de prioriteiten worden.

Industrieweiland

Peter van de Kamp van Repro van de Kamp opent de 3^e Stadslabsessie. Hij is in 1959 geboren op de Binckhorst. Hij herinnert zich nog dat er slechts een kolenpad van de stad naar de begraafplaats liep. De Binckhorst was nog een soort industrieweiland. Naast weilanden met paarden, koeien en geiten, de begraafplaats, het oude kasteel en oude boerderijen, waren er vooral hijskranen die boven alles uit torenden en vrachtwagens die af en aan reden. De trein bracht puin uit Duitsland, dat werd vermalen voor het korrelbeton voor de wederopbouwflats. Vrachtschepen brachten kolen waarmee het stadsgas werd gemaakt. Na het sorteercentrum van de post, kwamen de autobedrijven. Geleidelijk ontstond een informeel netwerk van doeners en makers dat mensen na de oorlog met elkaar verbond.

Peter vreest dat de maakindustrie van (V)MBO-ers verdwijnt uit de Binckhorst. De Binckhorst heeft een ongekende weidsheid en is eigenlijk best lelijk, ruig en industrieel, zegt hij

waardierend, maar het is vooral een van de laatste eilanden in de stad waar nog met handen wordt gewerkt. Wonen is prima, en zware industrie uitplaatsen vindt hij ook niet zo erg, maar de mensen die voor hun brood afhankelijk van zijn hun handen moeten wel een plaats behouden - de stad behoort immers ook aan hen.

Plaats voor doeners en makers

Peter's zorg speelt bij meer deelnemers, blijkt als ze een keuze moeten maken voor de twee meest waardevolle of interessante elementen van de Kernwaarden Binckhorst. Deelnemers verdelen zich over de groepen 'Binckhorst als gebied voor Maken en Doen', 'Voldoende ruimte voor werk en (praktijk)onderwijs', 'Implementeren van een Binckhorst-architectuur' en de 'Binckhorst als havengebied voor werken en wonen'. Als het aan hen ligt, maakt de nieuwe Binckhorst straks gebruik van het karakter van de oude Binckhorst, worden het groen en het water toegankelijker en wordt het sociale netwerk waar Peter en zijn collega's destijds op konden leunen, behouden.

Samen circulair

Dat lokale netwerk met ruilhandel en solidariteit verbindt mensen en plekken, benadrukt Marleen Buizer, werkzaam aan de *Wageningen University & Research*. Een circulaire economie kan de banden tussen doeners en makers versterken, verwacht het team 'Binckhorst als gebied voor Maken en Doen'. Bedrijven en overheden kunnen dat aanjagen met subsidies of investeringen, de gemeente kan dat doen door vestigingsvoorwaarden te stellen, een facilitator aan te stellen, betaalbare m2-prijzen te rekenen en bedrijven doorstroomruimte te bieden.

Ook door een netwerk van zichtbare deelwerkplaatsen en –apparatuur vorm te geven en koppelingen te leggen tussen fysieke broedplaatsen, bedrijfs(verzamel)gebouwen en de sociale agenda, kan weer meer gezamenlijkheid ontstaan. Door praktijkruimtes in bestaande bedrijven te creëren en deelwerkplaatsen te realiseren waar bedrijven hun machines, kennis, kunde en stagiaires kunnen delen, kunnen bovendien weer meer plekken voor (V)MBO en techniek ontstaan, denkt de groep 'Voldoende ruimte voor werk en (praktijk)onderwijs'.

Techniekonderwijs op deelwerkplaatsen

Den Haags hoge werkloosheidscijfers onder lager opgeleiden, vraagt om een soort placemaking voor praktijkonderwijs, denken ze. Waar de Binckhorst nu steeds minder plek heeft voor werk/bedrijvigheid en onderwijs, moet het werk in het gebied weer bevorderd worden. De gemeente moet de onzekerheid die investeringen nu weg houdt, verruilen voor een heldere visie op de combinatie wonen-werken in de Binckhorst, vindt de groep, en daar een realistische

regelgeving aan koppelen. Daarin moeten werk en woonruimte veel fijnmaziger worden gemixt dan nu het geval is.

Als het aan de gesprekspartners van 'Binckhorst als havengebied voor werken en wonen' ligt, wordt de Binckse geschiedenis als (productie)haven daarbij het leidmotief. De overslag voor goederen die aan- en afgevoerd worden, bepaalt het karakter van deze wijk. De gemeente kan dat beschermen met vestigingsvoorwaarden en door watergerelateerde bedrijvigheid te stimuleren. Denk aan warmte-koude-opslag, een watertaxi, de teelt van algen en/of zeewier, havenkroegen en roeiverenigingen. Door markeringen en bewegwijzering kan het water de Binckhorst daarbij duidelijker verbinden met de rest Den Haag en de rest van het land.

Bouwen op betekenis

Hoe worden de kernwaarden geïmplementeerd, vraagt de groep 'water en groen' zich af - is het niet mogelijk de bouwfilosofie van een belangrijke voorziening als het politiegebouw om te gooien zodat het gebouw ook een nadrukkelijke functie voor en in het gebied krijgt? Hoe krijg je een gebouw dat recht doet aan de kernwaarden, en een toegankelijke bron voor de gemeenschap wordt? Wellicht kan een programma van eisen worden opgesteld vanuit de betekenis voor het gebied, i.p.v. op de gebruikelijke functies.

Om aan te kunnen sluiten op het coalitieakkoord moeten de kernwaarden ruimtelijk en sociaaleconomisch vertaald worden, concluderen de deelnemers. Daarbij moet proactief gestuurd worden op een technische school in de Binckhorst. Het industriële water biedt fysieke, sociale, culturele en economische kansen voor een gerichte en samenhangende gebiedsaanpak, denkt mede-organisator Bram Heijkers. Om zo'n plan te maken moet de relevante data over de Binckhorst digitaal op een voor iedereen toegankelijke manier beschikbaar worden gesteld.

Ruimte voor experiment

Het water geeft het gevoel van ruimte en vrijheid dat de Binckhorst ook biedt aan ondernemers, suggereert iemand. Misschien kan je dat ook bevorderen door de 'kunst van het laten', suggereert kunstenaar Wilma Marijnissen. Naast alle plannen, moet in ieder geval genoeg speel- en experimenteerterruimte over blijven om ambachten de kans te geven hun nieuwe vormen te verkennen. Achterhaal waar überhaupt nog vrije ruimte beschikbaar is om nieuwe functies en waarden te ontwikkelen: wie heeft welk perceel in eigendom, en waar is alles al ingevuld? Zo eindigt het traject dat begon met het inventariseren van wat er al is, met het inventariseren van plekken die nog niet zijn, en waar nog open kansen liggen.